

รายละเอียดของวิชา

วิทยาลัย การแพทย์แผนตะวันออก

หลักสูตร การแพทย์แผนไทยบัณฑิต สาขาการแพทย์แผนไทย ฉบับปี พ.ศ. 2567

หมวดที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

THT 113	ปฏิบัติการเภสัชกรรมไทย 1 (Thai Pharmacy Practice I)	1 (0-3-2)
วิชาบังคับร่วม	THT112 เภสัชกรรมไทย 1	
วิชาบังคับก่อน	-	
ภาคการศึกษา	1/2568	
กลุ่ม	11	
	12	
ประเภทของวิชา	☐ วิชาปรับพื้นฐาน ☐ วิชาศึกษาทั่วไป ☒ วิชาชีพ ☐ วิชาเลือกเสรี	
อาจารย์ผู้รับผิดชอบ	อ.นพพนธ์ ประกิจบุญฤทธิ์	☒ อาจารย์ประจำ ☐ อาจารย์พิเศษ
	อ.มณีกาญจน์ นภาแก้ว	☒ อาจารย์ประจำ ☐ อาจารย์พิเศษ
อาจารย์ผู้สอน	ผศ.อรชดา สิทธิพรหม	☒ อาจารย์ประจำ ☐ อาจารย์พิเศษ
	อ.นพพนธ์ ประกิจบุญฤทธิ์	☒ อาจารย์ประจำ ☐ อาจารย์พิเศษ
	อ.มณีกาญจน์ นภาแก้ว	☒ อาจารย์ประจำ ☐ อาจารย์พิเศษ
	ดร.วาลูกา พลายงาม	☒ อาจารย์ประจำ ☐ อาจารย์พิเศษ
สถานที่สอน	วิทยาลัยการแพทย์แผนตะวันออก	☒ ในที่ตั้ง ☐ นอกที่ตั้ง
วันที่จัดทำ	15 สิงหาคม 2568	

หมวดที่ 2 วัตถุประสงค์ของรายวิชาและส่วนประกอบของรายวิชา

1. เพื่อให้นักศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับ

1. เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้ เกี่ยวกับประวัติและพัฒนาการของเภสัชกรรมไทย
2. เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้จรรยาเภสัช
3. เพื่อให้นักศึกษาเรียนรู้หลักเภสัช 4 ประการ, ประวัติยาเบญจกูล
4. เพื่อให้นักศึกษารู้จักเรียนรู้เกี่ยวกับเภสัชวัตถุ และสรรพคุณของเภสัชวัตถุ
5. เพื่อให้นักศึกษาเรียนรู้ตัวยาที่ใช้แทนกัน
6. เพื่อให้นักศึกษาเรียนรู้หลักและข้อควรระวังในการใช้ยาสมุนไพร
7. เพื่อให้นักศึกษาเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างร่ายากับสรรพคุณยา ความสัมพันธ์ระหว่างร่ายากับธาตุ ฤดูแล้ง ส่วนของร่างกายและวัย
8. เพื่อให้นักศึกษาเรียนรู้การเข้ากันหรือปฏิกิริยาต่อกันระหว่างร่ายากับตัวยาและร่ายากับโรค

2. คำอธิบายรายวิชา

ปฏิบัติการศึกษา เภสัชวัตถุในรูปแบบต่างๆ เช่น พืช สัตว์ ธาตุ ที่สามารถนำมาปรุงยาได้ เรียนรู้เกี่ยวกับร่ายา คุณลักษณะ และสรรพคุณของเภสัชวัตถุ ตัวยาใช้แทนกัน และข้อควรระวังในการใช้ยาสมุนไพร

Laboratory studies of pharmaceutical material in various forms such as plants, animals, elements that can be utilized in medicine production understanding of tastes, characteristics, and properties of pharmaceutical materials; interchangeable medicines; and precautions in the use of herbal medicines.

3. จำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ที่อาจารย์ให้คำปรึกษาและแนะนำทางวิชาการแก่นักศึกษา

จำนวน 3 ชั่วโมง/สัปดาห์

■ e-mail : noppunt.p@rsu.ac.th

■ Facebook : THT112/THT113_68

4. ผลลัพธ์การเรียนรู้ของรายวิชา (Course Learning Outcomes: CLOs):

1. เพื่อให้นักศึกษามีทักษะในการปฏิบัติการ เกี่ยวกับปฏิบัติการศึกษา เภสัชวัตถุในรูปแบบต่างๆ เช่น พืช สัตว์ ธาตุ ที่สามารถนำมาปรุงยาได้ เรียนรู้เกี่ยวกับร่ายา คุณลักษณะ และสรรพคุณของเภสัชวัตถุ ตัวยาใช้แทนกัน และข้อควรระวังในการใช้ยาสมุนไพร
2. เพื่อให้นักศึกษาสามารถสื่อสารภาษาไทยและภาษาอังกฤษ รวมถึงสามารถสื่อสารกับผู้ป่วย ญาติ หรือผู้เข้ารับบริการทางการแพทย์ได้
3. นักศึกษามีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพการแพทย์แผนไทย มีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
4. นักศึกษามีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี และส่งงานตรงต่อเวลาที่กำหนด

หมวดที่ 3 การพัฒนาผลการเรียนรู้ของนักศึกษา

การพัฒนาผลการเรียนรู้ในมาตรฐานผลการเรียนรู้แต่ละด้านที่มุ่งหวัง มีดังต่อไปนี้

1. ความรู้

PLOs	สาระผลลัพธ์การเรียนรู้รายวิชา (CLOs)	วิธีการสอน	วิธีการประเมินผล
1	1.1 เพื่อให้ศึกษามีทักษะในการปฏิบัติการ เกี่ยวกับปฏิบัติการ ศึกษา เกสซ์วัตถุในรูปแบบต่างๆ เช่น พืช สัตว์ ธาตุ ที่สามารถนำมาประยุกต์ได้ เรียนรู้เกี่ยวกับบรรดา คุณลักษณะ และสรรพคุณของ เกสซ์วัตถุ ตัวอย่างใช้แทนกัน และข้อควรระวังในการใช้ยาสมุนไพร	- สอนแบบมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน โดยมีเกสซ์วัตถุ เช่น พืชวัตถุทั้งสมุนไพรสด และสมุนไพรแห้ง สัตว์วัตถุ และธาตุวัตถุ ที่สามารถนำมาประยุกต์ได้ ในรูปแบบต่างๆ - สอนแบบให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม โดยใช้ตัวอย่างสมุนไพรสด สมุนไพรแห้ง พร้อมทั้งให้ทำแบบทดสอบความรู้	- ประเมินจากการสอบย่อย สอบกลางภาค และการสอบปลายภาคด้วยข้อสอบ - ประเมินจากงานที่มอบหมาย และแบบทดสอบความรู้

2. ทักษะ

PLOs	สาระผลลัพธ์การเรียนรู้รายวิชา (CLOs)	วิธีการสอน	วิธีการประเมินผล
2	2.1 สามารถสื่อสารภาษาไทยและภาษาอังกฤษได้	- สอนปฏิบัติการแบบมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน - สอนแบบให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม โดยใช้ตัวอย่างสมุนไพรสด สมุนไพรแห้ง	- สังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียน - ประเมินจากการสอบย่อย สอบกลางภาค และการสอบปลายภาคด้วยข้อสอบ
	2.2 สามารถสื่อสารกับผู้ป่วย ญาติ หรือผู้เข้ารับบริการทางการแพทย์ได้	- สอนปฏิบัติการแบบมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน - การเรียนรู้จากกรณีศึกษา	ประเมินจากการสอบย่อย สอบกลางภาค และการสอบปลายภาคด้วยข้อสอบ

3. จริยธรรม

PLOs	สาระผลลัพธ์การเรียนรู้รายวิชา (CLOs)	วิธีการสอน	วิธีการประเมินผล
3	3.1 มี คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพการแพทย์แผนไทย	สอดแทรกประเด็นความมีระเบียบวินัย เน้นความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ความมีน้ำใจต่อเพื่อนร่วมงาน ความซื่อสัตย์ จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ	- สังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียน - ประเมินจากการสอบย่อย สอบกลางภาค และการสอบปลายภาคด้วยข้อสอบ

	3.2 มีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	● เน้นความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ความมีน้ำใจต่อเพื่อนร่วมงาน และรู้จักการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ● สอนแบบให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม โดยใช้ตัวอย่างสมุนไพรสด สมุนไพรแห้ง พร้อมทั้งให้ทำแบบทบทวนความรู้	● สังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียน ● ประเมินและให้คะแนน จากงานที่มอบหมาย
--	---	---	--

4. ลักษณะบุคคล

PLOs	สาระผลลัพธ์การเรียนรู้รายวิชา (CLOs)	วิธีการสอน	วิธีการประเมินผล
4	4.1 รับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี	● มอบหมายงานให้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเกี่ยวกับพืชสมุนไพร และจัดทำรายงาน ● แจ้งให้ส่งงานตามระยะเวลาที่กำหนด	● สังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียน ● ประเมินและให้คะแนนจากการเข้าชั้นเรียน ● ประเมินและให้คะแนนจากงานที่มอบหมาย
	4.2 ตรงต่อเวลา มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย	● มอบหมายงานให้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม พร้อมทั้งให้นำเสนอ และจัดทำรายงาน ● แจ้งให้ส่งงานตามระยะเวลาที่กำหนด	● สังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียน ● ประเมินและให้คะแนนจากงานที่มอบหมาย และการส่งงานตามกำหนด

หมวดที่ 4 แผนการสอนและการประเมินผล

1. แผนการสอน (ปฏิบัติ)

ลำดับ ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	กิจกรรมการเรียนการสอนและสื่อที่ใช้	จำนวน ชั่วโมง	อาจารย์ผู้สอน
1	ประวัติความเป็นมาของการแพทย์แผนไทย หลักเภสัช 4 ประการ ประวัติยาเบญจกูล จรรยาเภสัช และข้อควรระวังในการใช้ยาสมุนไพร	สมุนไพรสด สมุนไพรแห้ง และเอกสารประกอบการเรียน	3	ผศ.อรชดา สิทธิพรหม อ.นพพันธ์์ ประกิจบุญฤทธิ์ อ.มณีกาญจน์ นภาแก้ว ดร.วาลูกา พลายงาม
2	พืชวัตถุจำพวกต้น ครั้งที่ 1	สมุนไพรสด สมุนไพรแห้ง และเอกสารประกอบการเรียน	3	ผศ.อรชดา สิทธิพรหม อ.นพพันธ์์ ประกิจบุญฤทธิ์ อ.มณีกาญจน์ นภาแก้ว ดร.วาลูกา พลายงาม
3	พืชวัตถุจำพวกต้น ครั้งที่ 2	สมุนไพรสด สมุนไพรแห้ง และเอกสารประกอบการเรียน	3	ผศ.อรชดา สิทธิพรหม อ.นพพันธ์์ ประกิจบุญฤทธิ์ อ.มณีกาญจน์ นภาแก้ว ดร.วาลูกา พลายงาม
4	สอบย่อย ครั้งที่ 1			
	พืชวัตถุจำพวกต้น ครั้งที่ 3	สมุนไพรสด สมุนไพรแห้ง และเอกสารประกอบการเรียน	3	ผศ.อรชดา สิทธิพรหม อ.นพพันธ์์ ประกิจบุญฤทธิ์ อ.มณีกาญจน์ นภาแก้ว ดร.วาลูกา พลายงาม
5	พืชวัตถุจำพวกต้น ครั้งที่ 4	สมุนไพรสด สมุนไพรแห้ง และเอกสารประกอบการเรียน	3	ผศ.อรชดา สิทธิพรหม อ.นพพันธ์์ ประกิจบุญฤทธิ์ อ.มณีกาญจน์ ดร.วาลูกา พลายงาม นภาแก้ว
6	พืชวัตถุ จำพวก หัว-เหง้า	สมุนไพรสด สมุนไพรแห้ง และเอกสารประกอบการเรียน	3	ผศ.อรชดา สิทธิพรหม อ.นพพันธ์์ ประกิจบุญฤทธิ์ อ.มณีกาญจน์ นภาแก้ว ดร.วาลูกา พลายงาม
7	พืชวัตถุ จำพวก เถา-เครือ	สมุนไพรสด สมุนไพรแห้ง และเอกสารประกอบการเรียน	3	ผศ.อรชดา สิทธิพรหม อ.นพพันธ์์ ประกิจบุญฤทธิ์ อ.มณีกาญจน์ นภาแก้ว ดร.วาลูกา พลายงาม
8	สอบกลางภาค			

สัปดาห์ ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	กิจกรรมการเรียนการสอนและสื่อที่ใช้	จำนวน ชั่วโมง	อาจารย์ผู้สอน
9	พืชวัตถุ จำพวก ผัก-หญ้า	สมุนไพรสด สมุนไพรแห้ง และเอกสารประกอบการเรียน	3	ผศ.อรชดา สิทธิพรหม อ.นพพันธุ์ ประกิจบุญฤทธิ์ อ.มณีกาญจน์ นภาแก้ว ดร.วาลูกา พลายงาม
10	พืชวัตถุ จำพวก ว่าน-เห็ด	สมุนไพรสด สมุนไพรแห้ง และเอกสารประกอบการเรียน	3	ผศ.อรชดา สิทธิพรหม อ.นพพันธุ์ ประกิจบุญฤทธิ์ อ.มณีกาญจน์ นภาแก้ว ดร.วาลูกา พลายงาม
11	สัตว์วัตถุ และธาตุวัตถุ	สมุนไพรสด สมุนไพรแห้ง และเอกสารประกอบการเรียน	3	ผศ.อรชดา สิทธิพรหม อ.นพพันธุ์ ประกิจบุญฤทธิ์ อ.มณีกาญจน์ นภาแก้ว ดร.วาลูกา พลายงาม
12	สอบย่อย ครั้งที่ 2			
	ตัวยาที่ใช้แทนกัน	สมุนไพรสด สมุนไพรแห้ง และเอกสารประกอบการเรียน	3	ผศ.อรชดา สิทธิพรหม อ.นพพันธุ์ ประกิจบุญฤทธิ์ อ.มณีกาญจน์ นภาแก้ว ดร.วาลูกา พลายงาม
13	ความสัมพันธ์ระหว่างร่ายกายกับ สรรพคุณยา ความสัมพันธ์ระหว่างร่าย กายกับธาตุ ฤดูแล้ง สี่ผิว ส่วนของร่างกาย และวัย การเข้ากันหรือปฏิกิริยาต่อกัน ระหว่างร่ายกายกับตัวยาและร่ายกายกับโรค	สมุนไพรสด สมุนไพรแห้ง และเอกสารประกอบการเรียน	3	ผศ.อรชดา สิทธิพรหม อ.นพพันธุ์ ประกิจบุญฤทธิ์ อ.มณีกาญจน์ นภาแก้ว ดร.วาลูกา พลายงาม
14	การเก็บยา และการเก็บรักษาตัวยา	สมุนไพรสด สมุนไพรแห้ง และเอกสารประกอบการเรียน	3	ผศ.อรชดา สิทธิพรหม อ.นพพันธุ์ ประกิจบุญฤทธิ์ อ.มณีกาญจน์ นภาแก้ว ดร.วาลูกา พลายงาม
15	นำเสนองาน	สมุนไพรสด สมุนไพรแห้ง และเอกสารประกอบการเรียน	3	ผศ.อรชดา สิทธิพรหม อ.นพพันธุ์ ประกิจบุญฤทธิ์ อ.มณีกาญจน์ นภาแก้ว ดร.วาลูกา พลายงาม
16	นำเสนองาน	สมุนไพรสด สมุนไพรแห้ง และเอกสารประกอบการเรียน	3	ผศ.อรชดา สิทธิพรหม อ.นพพันธุ์ ประกิจบุญฤทธิ์ อ.มณีกาญจน์ นภาแก้ว ดร.วาลูกา พลายงาม

หมวดที่ 5 ทรัพยากรประกอบการเรียนการสอน

1. ตำราและเอกสารหลัก

- 1) ตำราการแพทย์แผนไทย ประเภทเภสัชกรรมไทยของกองประกอบโรคศิลปะ กระทรวงสาธารณสุข
- 2) เอกสารประกอบคำสอน ของคณะผู้สอน

2. เอกสารและข้อมูลสำคัญ

- 1) เวชศาสตร์ฉบับหลวง รัชกาลที่ 5 เล่ม 1 และเล่ม 2 จัดพิมพ์โดยกรมศิลปากร กระทรวงศึกษาธิการ
- 2) ตำราแพทย์ศาสตร์สงเคราะห์ เล่ม 1 เล่ม 2 ฉบับพระยาพิชัยประสาท จัดพิมพ์โดยกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ
- 3) ตำราการแพทย์ไทยเดิม (แพทย์ศาสตร์สงเคราะห์) ฉบับอนุรักษ์ จัดทำโดยมูลนิธิฟื้นฟูส่งเสริมการแพทย์ไทยเดิม และอายุรเวทวิทยาลัย (ชีวกโกมารภัจจ์)
- 4) ตำรายาในศิลาจารึกวัดพระเชตุพน ฯ จัดพิมพ์โดยโรงเรียนแพทย์แผนโบราณวัดพระเชตุพนฯ
- 5) ตำราแพทย์ไทยแผนโบราณ เล่ม 1 เล่ม 2 เล่ม 3 รวบรวมโดยขุนโสภิตบรรณลักษณ์
- 6) ตำรายาจารึกวัดราชโอรสและพระโอสถพระนารายณ์ จัดพิมพ์โดยโครงการเผยแพร่เอกลักษณ์ของไทยฯ กระทรวงศึกษาธิการ
- 7) คำอธิบายตำราพระโอสถพระนารายณ์ ฉบับเฉลิมพระเกียรติ 72 พรรชามหาราช จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์อัมรินทร์ พ.ศ. 2544
- 8) ตำราสรรพคุณยา ฉบับกรมหลวงวงษาธิราชสนิท และตำราอื่นๆ ตามประกาศของคณะกรรมการวิชาชีพ สาขากการแพทย์แผนไทย

3. เอกสารและข้อมูลแนะนำ

- 1) ตำราอื่นๆ ตามประกาศของคณะกรรมการวิชาชีพ สาขากการแพทย์แผนไทย
- 2) คู่มือการใช้ยาจากสมุนไพร สำหรับสถานบริการสาธารณสุขของรัฐ
- 3) ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และ web site ของวิทยาลัย
- 4) เกมสมุนไพรออนไลน์ หัวข้อ “สมุนไพรในงานสาธารณสุขมูลฐาน” โดยคณะผู้สอน

หมวดที่ 6 การประเมินและปรับปรุงการดำเนินการของรายวิชา

1. กลยุทธ์การประเมินประสิทธิผลกระบวนการเรียนโดยนักศึกษา

- ☒ การประเมินประสิทธิภาพการสอนโดยนักศึกษา
- ☐ แบบประเมินกระบวนการเรียน
- ☐ การสนทนากลุ่มระหว่างผู้สอนและผู้เรียน
- ☐ การสะท้อนคิด จากพฤติกรรมของผู้เรียน
- ☐ ข้อเสนอแนะผ่านช่องทางออนไลน์ ที่อาจารย์ผู้สอนได้จัดทำเป็นช่องทางการสื่อสารกับนักศึกษา
- ☐ อื่นๆ (ระบุ)

2. กลยุทธ์การประเมินการจัดการเรียนรู้

- ☒ แบบประเมินผู้สอน
- ☐ สะท้อนโดยนักศึกษา
- ☐ ผลการสอบ

- ☐ การทวนสอบผลประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้
- ☐ การประเมินโดยคณะกรรมการกำกับมาตรฐานวิชาการ
- ☐ การสังเกตการณ์สอนของผู้ร่วมทีมการสอน
- ☐ อื่นๆ (ระบุ)

3. กลไกการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้

- ☐ สัมมนาการจัดการเรียนการสอน
- ☐ การวิจัยในและนอกชั้นเรียน
- ☒ อื่นๆ (ระบุ) ประชุมกรรมการบริหารและกรรมการกำกับมาตรฐานของหลักสูตร

4. กระบวนการทวนสอบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของกระบวนวิชาของนักศึกษา

☐ มีการตั้งคณะกรรมการในสาขาวิชา ตรวจสอบผลการประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักศึกษา โดยตรวจสอบข้อสอบรายงานวิธีการให้คะแนนสอบ และการให้คะแนนพฤติกรรม

☒ การทวนสอบการให้คะแนนการตรวจผลงานของนักศึกษาโดยกรรมการประจำภาควิชาและคณะ

☐ การทวนสอบการให้คะแนนจากการสุ่มตรวจผลงานของนักศึกษาโดยอาจารย์ หรือผู้ทรงคุณวุฒิอื่น ๆ

ที่ไม่ใช่อาจารย์ประจำหลักสูตร

☐ อื่นๆ (ระบุ)

5. การดำเนินการทบทวนและการวางแผนปรับปรุงประสิทธิผลของกระบวนวิชา

☒ ปรับปรุงกระบวนวิชาในแต่ละปี ตามข้อเสนอแนะและผลการทวนสอบตามข้อ 4

☐ ปรับปรุงกระบวนวิชาในแต่ละปี ตามผลการประเมินผู้สอนโดยนักศึกษา

☐ อื่นๆ มีการดำเนินการปรับปรุงพื้นที่บริเวณสวนสมุนไพร อาคาร 4 โดยมีการจัดทำป้ายชื่อ ชื่อวิทยุ ชื่อวงศ์ ส่วนที่ใช้ และสรรพคุณ ของต้นไม้แต่ละชนิด เพื่อให้นักศึกษาสามารถหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตัวเองได้เพิ่มขึ้น